

A „MOZDULJ A VARÁZSJELRE!”-JÁTÉK

AKADÁLY NÉLKÜL

modul adaptációja
hallássérült tanulók
együttneveléséhez

**SZÖVEGÉRTÉS-
SZÖVEGALKOTÁS**

Alap-II.2.6–AdN

A modult készítette:

Sósné Pintye Mária

Az adaptációt készítette:

Dr. Váry Ágnes, Köntösné Lőrincz Eszter

SULINova
Köznevelési, Fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Központ

Magyarország célba ér

A modul célja	Testséma megerősítése, egyes testrészek mozgásának, helyzetének tudatosítása, a függőleges középvonali sorompó oldása, a késleltetett utánzás kialakítása, a hallási figyelem beszédértés fejlesztése
Időkeret	10-15 perc
Ajánlott korosztály	6–9 évesek
Modulkapcsolódási pontok	<p><i>Tágabb környezetben</i> Énkép, önismeret Írás-olvasás előkészítése</p> <p><i>Szűkebb környezetben</i> Térészlelés Nagymozgás-, finommotorika-fejlesztés</p> <p><i>Ajánlott megelőző tevékenységek</i> Indirekt testtudatfejlesztő modulok, mozgásfejlesztő modulok Közvetlenül előtte a „Testrészekre rámutatás...” moduljai kell hogy szerepeljenek.</p> <p><i>Ajánlott követő tevékenységek</i> Térészlelést fejlesztő feladatok Ritmusgyakorlatok Finommotorika-gyakorlatok</p>
A képességfejlesztés fókuszai	Testtudat, finommotorika, mozgáskoordináció Téri orientáció, beszédértés, munkamemória-fejlesztés

AJÁNLÁS

Mindaz, ami az ajánlásban és a megfigyelési szempontok között szerepel – első látásra – gyakran komplikáltabb, mint maguk a gyakorlatok. Azt a munkamódszert ajánljuk, hogy mielőtt az ajánlást és a megfigyelési szempontokat elolvasná, és esetleg megijedne attól, mi mindenre fontos figyelnie, a gyakorlatokat próbálja ki gyerekek nélkül, otthon (ha van, a javasolt verssel együtt). Amikor már gördülékeny a mozgás és szöveg összhangja, valamint úgy érzi, hogy a gyerekeknek is be tudja mutatni, olvassa el a módszertani ajánlást. Nem kell törekednie arra, hogy annak minden részletét megjegyezze, csak egyszerűen próbálja ki a gyerekekkel. Az első kipróbálások után is csak arra keressen választ a megfigyelési szempontok között és az ajánlásban, amilyen problémával saját osztályában találkozott. Ezt szükség szerint megteheti minden gyakorlás után, így egy idő után a legtöbb javaslat „életre kel”, és világosan fogja látni, mikor mire fontos figyelnie tanítványai között.

A gyakorlatokat célszerű mindennap napi 10-15 percen át végezni 4-6 héten át. Hatásfoka úgy növelhető, hogy 4-6 hét elteltével másik testtudatfejlesztő (lehet indirekt, vagy direkt) illetve térészlelés-gyakorlattal váltjuk fel, és így tovább, a folyamatot lehet pl. négyszer-öttször 4 hétre tervezni.

Legcélszerűbb a nap kezdetén, pl. a reggeli *beszélgetőkör* után, de mindenképpen a kognitív tanulási folyamatok előtt végezni, mert a gyakorlat emeli az éberségi szintet, edzi a figyelemkoncentrációt, mivel multiszenzoriális, több érzékelési területet aktivizál és integrál egyidejűleg (tapintás, mozgásérzékelés, egyensúly-érzékelés, vizuális érzékelés). A gyakorlat végzése után éberebbek, összeszedettebbek lesznek, így nagyobb hatásfokkal tanulhatnak.

A feladatot célszerű 1. és 2. osztályban egyaránt végezni. A tanárnak a fejlesztés mellett megfigyelési lehetőséget is nyújt ahhoz, hogy megítélje, mennyire vannak tisztában a gyermekek a téri irányokkal saját testük viszonylatában (ettől függ majd térbeli és síkbeli orientációjuk), valamint hogy hallási figyelmük, megkülönböztetőkészségük milyen szinten áll.

A „Testrészekre rámutatás jobb oldalon, jobb kézzel”, a „Testrészekre rámutatás másik oldalon másik kézzel”, a „Testrészekre rámutatás mindkét oldal megnevezéssel”, a „Testrészekre rámutatás szeriális nehezítéssel”, valamint a „»Mozdulj a varázsjelre!«-játék” c. modulok itt felsorolt sorrendje egyben fejlődési sorrendet is jelent, nem célszerű ezt felcserélni.

A jelen feladatot mindhárom direkt testsémagyakorlatot követően lehet végezni. Például: ha a csak jobb oldalon végzendő gyakorlat után végezzük, akkor azt emeljük vele magasabb szintre, ha a már középvonal-kereszteléssel végzett gyakorlat után következik, azt emeli magasabb szintre, mintegy „beagyazva” más képességek rendszerébe.

Figyeljünk arra, hogy amíg a direkt testsémagyakorlatok egyes fokozatának végzésében nem biztos a gyermek, addig ne végeztessük vele annak memóriafeladattal való kombinálását. Ha viszont már automatizálódni látszik a feladatvégzés, új kihívást jelent neki az újabb, emlékezettel terhelt feladat.

TÁMOGATÓ RENDSZER

A feladat hatásmechanizmusának jobb megértéséhez a tanítói kézikönyv mozgásról, testtudatról és térérzékelésről szóló fejezeteinek tanulmányozása nyújt segítséget. Különösen figyelmükbe ajánlom a jobb és a bal megnevezéséről, valamint a középvonali sorompókról szóló részt!

MEGFIGYELÉSI SZEMPONTOK

- A megfelelő varázsjelet választotta-e, vagy az első jelre bemozdult?
- Sikertült-e az instrukciót pontosan végrehajtania?
- Az esetleges tévesztés mikor következett be: az oldal megválasztásakor, a testrész megérintésekor, a mozgáskoordinációban, vagy a középvonal átlépésekor, vagy az időbeli egymásutániségot nem érzékelte illetve hajtotta végre jól?
- Melyek azok az instrukciók (testrészek), amelynek végrehajtásakor a legtöbb hibát észleli?
- Azok a tanulók, akik a modul egymás utáni napokon való alkalmazásakor legalább öt napig hibátlanul teljesítenek, azok differenciált óravezetéssel már a következő testtudatfejlesztő modul feladatait kaphatják.

Saját adaptációs kiegészítem:

A FELDOLGOZÁS MENETE

A GYAKORLAT LEÍRÁSA

Az alábbi részletes leírás célja elsősorban egyféle minta bemutatása. Nem kötelező jellegű előírás. A pedagógus legjobb belátása szerint dönthet a részletek felhasználásáról, módosításáról vagy újabb variációk kidolgozásáról.

I. FRONTÁLIS OSZTÁLYMUNKA

A modul kezdetekor, az előző moduloktól függően csak a már ott megnevezett módon hívjuk az egyes testfeleket. Például ha eddig csak a jobb oldalt neveztük meg, akkor ebben a feladatban is csak jobb oldali instrukciókat adunk, ha korábban már a középvonal átlépése volt a cél, itt is hasonló instrukciókból építünk sorozatot stb. Mindenki a padja mellett állva végzi a gyakorlatot, így tudja legjobban áttekinteni saját testét. A tanító először megadja a varázsjelet.

Az ajánlott instrukció:

– *Mostantól a harang csöngése lesz a varázsjel! Csak akkor végezd az adott feladatot, hogyha meghallod a varázsjelet, addig ne tégy semmit!*

Ezután elmondom az instrukciót, pl.

– *Érintsd meg a jobb keziddel a hátadat!* Kisvártatva megszólal a kisharang, és a gyermekek végrehajtják az instrukciót. A tanár gyorsan végigfuttatja szemét az osztályon, segít, de az is lehet, hogy nem direkt javít, hanem a következő gyakorlatnál áll mellé és segít. Vagy egyszerűen *háttal a gyermekeknek* maga is végrehajtja a feladatot és a gyermekek önellenőrzéssel korrigálnak. Majd visszaállnak alapállásba és következik az újabb instrukció.

Ezt a játékot is érdemes egy nap legalább ötször-hatszor eljátszani egymás után, ugyanazzal a varázsjellel. Mindennap más varázsjelet válasszunk, hogy a gyermekek megtanuljanak rugalmasan váltani, és mindig az aktuális jelre figyelni.

A feladat további nehezítése, ha a varázsjelet több idő elteltével adom, vagy a megadott szignál helyett egy másikat jelzek előbb, így a gyerekek a hallási differenciálást is dolgoztatják, nem csak arra állítódnak be, hogy a bármilyen szignálra elinduljanak.

További nehezítés, ha a gyakorlatot összekapcsolom a szeriális nehezítéssel, mert így a munkamemória differenciált fejlesztése jöhet létre.

Amennyiben az osztályban tanuló gyermek súlyos nagyothalló, úgy valószínűleg a hangjelzésekből nem hall meg semmit. Ebben az esetben kb. 30-40 cm-ről kell kapnia a hangot. Ügyelni kell arra, hogy ez inkább mély és domináns hang legyen. Mindenképpen bemutatjuk a hangjelzést, és bátran kérdezzük meg, hogy meghallotta-e? Ezután hívjuk fel a figyelmét, hogy csak a varázsjel elhangzása után hajthatja végre a feladatot. Esetleg magnóhallgatás esetén fejhallgatóval segíthetünk.

Saját adaptációs kiegészítésem:

A) Csukott szemmel...

Később (ha már nyitott szemmel jól megy) csukott szemmel is végezhetik a gyermekek a feladatot. Így a varázsjel felfogása is nehezített, hiszen vizuális megerősítés nélkül csak a hallási differenciálókészségére hagyatkozhat. Minél hasonlóbb hangzású jelet választunk ki megtevesztésül a varázsjelhez képest, annál jobban fejlesztjük a hallási diszkrimináció képességét (célszerű a fokozatos nehezítés).

Itt is nagy a jelentősége a nyitott szemmel végzett önellenőrzésnek, amelynél fontos, hogy a tanár a gyermekeknek *háttal mutassa be a gyakorlatot*, mert nem biztos, hogy szemben realizálják az ellenoldalt (az sem jó, hogyha szemben, a tükörképnek megfelelő kezét emeli fel, mert akkor tulajdonképpen nem mondott igazat). Ha valamely gyermek nem meri becsukni a szemét, számunkra jelzésértékű lehet, hiszen ő bizonytalan a saját testét illetően. Talán nem célszerű hangosan rászólni, hogy csukd be, hanem csak figyelni, mikor teszi meg magától, mert akkor biztos, hogy kialakult a belső képe a testsémájáról.

Saját adaptációs kiegészítem:

II. PÁROS MUNKA

Két gyermek egymás mellett áll (nem egymással szemben), megegyeznek a mágikus jelben, és felváltva egymásnak adnak instrukciót, majd a mágikus jelet, ezután egymást ellenőrzik. Kellő gyakorlottság esetén itt is lehet csukott szemmel végrehajtani a feladatot.

A páros munka során újabb képességet gyakorolnak a gyermekek, ugyanis a többféle hallható szignál közül a sajátjukat kell kiválasztani, ez a hallási alak-háttér megkülönböztetés fejlődését jelenti.

B)

A gyakorlatot úgy is nehezíthetjük, hogy nem egy, hanem két instrukciót kell végrehajtani egy varázsjelre, így a szerialitás is szerepet játszik.

C)

Egy újabb variációt jelent, ha két varázsjelet adunk meg, és mindegyikhez egy-egy instrukciót kapcsolunk, pl.

– *Ha a csengőt hallod, fogd meg a jobb kezeddal a nyakadat, ha a koppantást hallod, érintsd meg a bal sarkaddal a jobb térdedet!*

Majd a két szignált nem ritmikus sorrendben megszólaltatjuk. Minél közelebb áll hangzásban a két „varázsjel” egymáshoz, annál nagyobb hallási megkülönböztető képességet igényel a gyermektől a feladat végrehajtása. Lehet a két jel különböző számú taps is, így a számolás-előkészítésnél is használható.

Saját adaptációs kiegészítem: